

Erotica Croatica neće se prodati u knjižarama, a svaki primjerak imat će numeraciju

Sustavo dr. Ilija Abjanić

e libris

**Objavljen prvi rječnik
erotskih termina hrvatskoga
narodnog govora**

Erotica Croatica

Piše Željko Trkanjec

Hrvatska je književna povijest još uvijek u znatnoj mjeri zapostavljena u područjima biblioteka, te arhivskim i knjižničnim trezorima. Tako je kao stvarna senzacija odjeknulo otkriće dr. Darka Novakovića koji je u Glasgowu pronašao dio opusa Marka Marulića, tog na gotovo svim kontinentima poznatog davatelja uputa za život u skladu s crkvenim naukom, koji je govorio i o jednoj drugoj dimenziji njegove osobe. Naime, Novaković je naišao na Marulićeve epigrame koji ga pokazuju kao brižnog vlasnika psa, ali i kao osobu kojoj ni erotska strana ljudskog bića nije mrska. "Čovjek sam i ništa mi ljudsko nije strano", govorio je još rimski komediograf Terencije, a parafrazirao veliki William Shakespeare.

Kao i Marulićevi erotski epigrami, samo znatno bliže, u Zagrebu, u depou Nacionalne i sveučilišne biblioteke više od pola stoljeća leže rukopisi jedne u nizu osebnih pojava hrvatske povijesti. Riječ je o dr. Iliji Abjaniću, liječniku rođenom u Starim Mikanovcima 1868., koji je medicinu doktorirao u Beču, a zatim je tijekom dugogodišnje službe mijenjao gradove od Vrbanje do Paga i Imotskog, a 1931. nakon umirovljenja dolazi u Zagreb. Umire 1946. u Vinkovcima.

Rječnik za akademike
Ilija Abjanić je bio skriboman, osoba koja se bavila, uz liječnički rad svime i svačime, a svoja djela, od kojih nitu jedno za njegova života nije doživjelo tiskanje, predao je Nacionalnoj biblioteci. I površni pogled na njegove rukopise, koje je izdavao pod egidom "općehrvatskog (starohrvatskog, starokršćanskog) pokreta" potvrđuje da ga je zanimalo sve, od pitanja hrvatskog pravopisa, gdje se ostro sukobljavao s tada snažnom linijom "vukovaca" (Tomo Maretić), do političkih spisa u kojima nije krio svoje pravaštvo i snažno neprijateljstvo prema Srbima ("O tako zvanom srbskom pitanju"). U toj gomili djela, velikom većinom bez stvarne vrijednosti, ističu se dva rukopisa, "Ije-

● *Dr. Ilija Abjanić još je 1930. prikupio više od 4000 erotskih termina, a rukopis je predao Nacionalnoj biblioteci. Za muški spolni organ prikupio je 134 sinonima, a za ženski 112*

kur, kura, m. kurac.

kura, kure, m.;

pa izvadi kuru.

kurac, kurca, m. penis;

sprav. batina, beja, bibič, bingelj, bingeljček, bodec, brus, cima, cocan, cucak, cucelj, cuk, curak, čaj-čiro, čep, čepek, čiro, čuček, čuka, čukac, čukan, čula, čuma, čuna, drndalo, drnundalo, gnjusni duh, hudi duh, djavol, huj, hujo, janezek, jožek, kater, kita, klapac, klimpina, klin, klinac, klinčec, klip, ključ, kočen, kokot, kolac, krasni, kuc, kucak, kur, kura, lisak, litak, ljepi, lucifer, lulek, ljudej, mačak, mali, malik, markaj, mic, miš, sljepi miš, mišić, mrkaj, mrkonja, mudo, nak, ...

karski rječnik hrvatskoga govora" i "Erotica Croatica: Hrvatske hervotike". U prvom je rukopisu riječ o rječniku medicinske terminologije, izuzetno opsežnom, s gotovo 90.000 termina, povijesne i etnološke vrijednosti. No, pravi je bisser njegova rada ovaj drugi rukopis, znatno manji, u kojem se navodi nešto više od 4000 erotskih termina iz narodnog govora. Abjanić ih je sakupljao tijekom dugih godina svoje službe, a već i površni pogled potvrđuje da se nije ograničavao ni na jedno jezično područje, već je osluškivao što narod govori i to pomno bilježio. Takva rječnika u hrvatskom jeziku do sada nije bilo i to povećava njegovu vrijednost. No, ono što ga čini

još interesantnijim jest likovna oprema u kojoj su zastupljeni hrvatski likovni umjetnici iz doba u kojem je Abjanić skupljao građu i to njihova djela erotske tematike. Osim materijala objavljenih na izložbi "Erotika u hrvatskom slikarstvu, crtežu i grafici", koju je u Umjetničkom paviljonu 1977. priredio Igor Zidić, tu se po prvi put objavljuju crteži Sergija Glumca, Vilima Svečnjaka i Vilka Šeferova. Spoj "zabranjene" umjetnosti tog doba i skrivene znanstvene aktivnosti pruža vrlo interesantan rezultat.

A koliko je sam autor svoje djelo smatrao opasnim po javnost, najbolje potvrđuje njegova napomena na

početku knjige u kojoj kaže: "Spisi ovoga i ovakva sadržaja na udaru su javnog ćutoredja. Zato se mogu izdavat i tiskati samo kao privatni tisak. Dozvoljeni su, dakle čitati i za znanost upotrebljavati u načelu samo ljudima visoke (akademičke) naobrazbe, a to svršenim doktorima triju glavnih sveučilišnih odjela, to naučiteljima ljekarstva, mudroslovlja i pravnih nauka. Tko bi članovima svih drugih staleža prodavao spise ovoga sadržaja bio bi ubrzo pozvan na odgovornost radi takva postupka ili sablažnjiva djela. Isto tako nije dozvoljeno spise ovakva sadržaja javno na ogled izložiti."

Visec, pile i šljiva

Treba imati na umu da je dr. Abjanić ovo pisao 1930. kad nisu postojali Playboy i slični časopisi, da ne govorimo o porno filmovima. No, da bi ipak uslišili barem dio ovih stvarno "ćutorednih" zahtjeva, izdavač, zagrebačka privatna kuća Exlibris odlučila je prodati knjigu s numeracijom, ne u knjižarama nego samo narudžbom koja je moguća i preko interneta. Ipak, neće se tražiti da kupci budu samo "svršeni doktori", već je moći kupiti svatko.

I tako će objavljivanjem ovog djela mnogi prevoditelj moći odahnuti i više neće biti prisiljen, kao recimo ne tako davno na Hrvatskoj televiziji, za muški spolni organ koristiti teško objašnjiv termin "nježnik". Abjanić je sakupio čak 134 sinonima, od kojih je veći dio danas nerazumljiv, kao na primjer "lisak", ali već "mrkonja" ili "nadigač" vrlo su slikoviti, kao i "rudo", "sramac" ili "silnjak", dok je situacije u kojima je "visec" bio u uporabi danas riješila viagra. Naš bečki doktor s jednakom je akribijom promatrao i ženski spolni organ, za koji je naveo 112 sinonima, među kojim su "koka" i "mica", "luknja" i "pile", "šljiva" i "skulja".

A ima i još efektasnijih termina, posebno kad su glagoli u pitanju. I ne samo da ovaj rječnik budi razne asocijacije, on je i potvrda da su sifilis našem narodu, koliko se on sjeća, donijeli Francuzi jer tu spolnu bolest oni i zovu franc, vranc ili francuska bolest.

Dakle, prvi je rječnik erotskih termina hrvatskog narodnog govora objavljen.

PERZEFONA Skulptura 'Perzefona' Ivana Meštrovića iz 1946. godine ilustrira riječi pod slovom M